Gemeente Amsterdam

Vastgesteld door: [naam bestuurder, naam portefeuille], op datum: [xx.xx.xxx]
Opdrachtgever: [naam opdrachtgever]
Directie: [naam directie]

# Plan van aanpak Denk en Doetank Programma Aanpak Kolenkit

Hieronder vindt u de eerste versie van het plan om beter samen te werken met bewoners, de gemeente en andere organisaties in de Kolenkitbuurt: het oprichten van een Denk en Doetank. Dit plan is gemaakt na gesprekken met bewoners en organisaties. Met organisaties bedoelen we bijvoorbeeld Stichting Dock Jongerenwerk, Stichting Combiwel, woningcorporaties en andere kleine buurtorganisaties.

In deze fase gaat het vooral om het proces. Dat betekent dat we samen met de deelnemers bepalen waar de gesprekken over gaan. Het doel is duidelijk: hoe maken we samen de Kolenkitbuurt sterker?

## Inhoud


**Aanleiding** ..... 1
**Wat we gaan doen: samen leren en samen werken** ..... 2
**Welke vragen en thema's zijn leidend?** ..... 4
**Samenhang en afhankelijkheden andere projecten** ..... 5
**Benutten bestaande bijeenkomsten** ..... 6
**De stappen naar een structurele samenwerking** ..... 6
**Hoe kunt u meedoen?** ..... **Error! Bookmark not defined.**
**Vergoeding deelname** ..... **Error! Bookmark not defined.**
**Wie kunnen er meedoen?** ..... 10
**Wat staat al vast?** ..... **Error! Bookmark not defined.**
**Wat gebeurt er met uw inbreng? Hoe houden we u op de hoogte?** ..... 10


## Aanleiding

Met het programmap Aanpak Kolenkitbuurt werken stadsdeel West, buurtpartners en bewoners samen om de buurt te verbeteren. Samen met de buurt zijn de volgende doelstellingen opgesteld:

1. Hoge kwaliteit van de woningen en leefomgeving
2. Kansen voor werk en ondernemen
3. Veel ontmoeting en activiteiten
4. Bewoners van alle groepen zijn trots en hebben het gevoel bij de buurt te horen
5. Een veilige buurt door sterke sociale netwerken
6. Buurtbewoners zijn gezonder
7. Goede hulp voor kwetsbare bewoners

Om deze doelen te bereiken, gebeurt er veel in de buurt. In het programmaplan staat wat er precies wordt gedaan. Het programmateam zorgt ervoor dat alles goed verloopt. Ze houden de voortgang in de gaten, kijken wat beter kan en gebruiken de kennis en activiteiten van de organisaties in de buurt. Wat goed gaat, houden we zo en proberen we te versterken. Wat beter kan, pakken we aan. De

wensen en ideeën van bewoners staan centraal. De afgelopen jaren organiseerden we hierover bijeenkomsten, bijvoorbeeld over het plein bij het Cruyff Court en de speeltuin op het Nanoplein. Bewoners konden daar hun mening geven over de plannen.

## Wat we gaan doen: samen leren en samen werken

De Aanpak Kolenkitbuurt wil de kennis en kracht van bewoners en organisaties in de buurt beter gebruiken en versterken. Samen met bewoners willen we bepalen wat er nodig is in de buurt. Hiervoor is een goede samenwerking en regelmatig overleg nodig tussen bewoners, buurtorganisaties en de gemeente. Door samen te praten, onderzoeken we wat een fijne buurt is, welke waarden we belangrijk vinden en wat onze droom voor de buurt is. Ook kijken we wat we zelf kunnen doen en hoe we elkaar kunnen helpen. De inzichten die we samen opbouwen, noemen we "gezamenlijke wijsheid".

Een type inzicht is inzicht in hoe gedachtes, gedrag en effecten in de buurt met elkaar samenhangen. Sommige problemen blijven bestaan omdat we ze benaderen met hardnekkige kerngedachten. Dat inzicht kan helpen om vastgeroeste patronen los te maken en problemen anders aan te pakken. Bijvoorbeeld de ‘hangjongerenproblematiek’. Dit wordt in stand gehouden door gedachten als: “jongeren op straat zijn niet benaderbaar”, “de politie moet dit oplossen”, “wij worden niet begrepen”.

Deze gezamenlijke wijsheid wordt de basis voor alle vervolggesprekken, activiteiten, adviezen en beslissingen. Het doel is dat bewoners uiteindelijk zelf werken aan deze gezamenlijke wijsheid. Op de lange termijn wordt deze kennis het uitgangspunt voor het programma Aanpak Kolenkit. De gemeente zal dan alleen nog helpen om het proces te ondersteunen. Dit doen we stap voor stap.

**Een nieuwe manier van samen werken aan gemeenschapsontwikkeling**

We sluiten aan bij de manier van werken van partners in de buurt zoals Stichting Dock, Stichting Combiwel, Stichting PerMens en andere organisaties. Zij gebruiken de ABCD-benadering: *asset-based community development*. Deze benadering kijkt naar de sterke punten in de wijk en bouwt daarop verder. De buurtwerkers brengen geen inhoudelijke ideeën in over wat de gemeenschap zou moeten zijn, maar sluit aan bij de wensen van de bewoners.

Aansluitend op de ABCD benadering gebruiken we ook Socratic Design. Dit is een filosofie en een methode. Het wordt gebruikt bij maatschappelijke vraagstukken waar nieuw denken en handelen nodig is. Met deze methode onderzoeken we de verhalen waarin we leven. We kijken hoe en waarom we deze verhalen overnemen en blijven herhalen, zelfs als ze ons tegenhouden om goed te leven. We kijken niet alleen naar oplossingen, maar eerst naar de ideeën en gewoontes die daarachter zitten. We kijken ook of we anders moeten denken of werken. Samen onderzoeken we wat de echte behoeften zijn in de buurt. Samen bepalen we wat de belangrijkste uitdagingen zijn in de Kolenkit.

Socratic Design helpt om de volgende obstakels te overwinnen en te benutten in ons voordeel.

1. **We denken dat we denken:** Vaak denken we niet bewust, maar herhalen we steeds dezelfde gedachten. Veel van deze gedachten helpen ons niet meer.
2. **We denken dat we luisteren:** We denken vaak dat we goed luisteren, maar in werkelijkheid horen we alleen wat past bij onze eigen gedachten.

3. **We denken dat we in de werkelijkheid leven:** We denken dat we de werkelijkheid zien zoals die is, gebaseerd op feiten. Maar ook wij leven in een verhaal dat we zelf hebben gemaakt.

De nieuwe manier van samenwerken die ontstaat zal nader worden ingevuld vanuit de volgende uitgangspunten. Deze zullen gaandeweg door deelnemers eventueel worden aangepast:

- Socratic Design en vitale democratie:
    - We beginnen bij de vraag: wat is een goed bestaan?
    - We onderzoeken onze vooronderstellingen
    - Door middel van een waar dialoog zoeken we naar gedeelde waarden
    - Samen nadenken over en werken aan de buurt
- Asset Based Community Development (ABCD benadering)
    - We versterken de krachten en energie die al aanwezig zijn in de buurt
    - Bottom up benadering: verandering vanuit bewoners
    - Relatiegericht: dialoog als doel op zichzelf
    - Van “ik” naar “wij”
    - Storytelling
- Open karakter:
    - Iedereen die wil meedenken of doen en open staat voor zelfonderzoek is welkom
    - We zoeken naar een brede vertegenwoordiging van de buurt

**De Denk en Doetank**

We werken aan een Socratic Design Denk- en Doetank. Dit wordt een groep van bewoners, ondernemers en (in)formele partners van de gemeente. De Denk- en Doetank speelt een belangrijke rol in het programma Aanpak Kolenkit en in het sterker maken van de wijk. Samen bouwen we aan gezamenlijke kennis en de veranderingen die nodig zijn om de Kolenkitbuurt te verbeteren.

De rol van de Denk- en Doetank wordt samen met de deelnemers bepaald. In ieder geval zal de groep:

- Ideeën uit de buurt uitwerken tot concrete plannen.
- Vervolgstappen en activiteiten in de buurt coördineren en uitvoeren.
- Adviezen opstellen aangaande knelpunten in bestaand beleid
- Bestuurlijke besluiten voorbereiden op basis van gezamenlijke kennis.
- In gesprek blijven met de buurt via bijeenkomsten en interviews.

De Denk- en Doetank is een netwerk van bewoners, partners en de gemeente. Binnen dit netwerk is er een vaste kerngroep. Deze groep bestaat uit:

- Bewoners en ondernemers: Zij hebben een aanjagende, adviserende en coördinerende rol.
- Formele in informele partners van de gemeente
- Een procesbegeleider en penvoerder: vanuit de gemeente.

De Denk en Doetank is idealiter een zo goed mogelijke vertegenwoordiging van de buurt. Dit zal echter niet (meteen) volledig haalbaar zijn. Daarom blijft de continue dialoog binnen een breder netwerk van bewoners belangrijk.

Om te waarborgen dat bewoners eigenaar worden van de Denk en Doetank, vragen we een bewoner om in de beginfase ambassadeur te zijn. Deze ambassadeur omarmt de bovenstaande uitgangspunten en jaagt het proces aan richting een denk en doetank. Deze ambassadeur jaagt aan,

werft bewoners, organiseert bijeenkomsten, onderzoekt de buurt en helpt bij het opbouwen van het nieuwe verhaal van de Kolenkit. Deze rol is nadrukkelijk gericht op het proces en niet op de inhoud. Deze opdracht duurt tot de kerngroep van de Denk en Doetank functioneert. Het streven is om dit eind 2026 voor elkaar te krijgen. De ambassadeur neemt vervolgens plaats in de kerngroep als bewoner.

Hiervoor is een bedrag van circa €5000,- voor de rest van 2026 gereserveerd in het programmabudget van de Aanpak kolenkitbuurt. We hebben gerekend met gemiddeld 4 uur per week voor nog 30 weken.

**Vitale Democratie: meer reflectie en zelforganisatie bij bewoners**

Met een vitale (lokale) democratie bedoelen we enerzijds dat bewoners zelf gaan bepalen wat het verhaal van de Kolenkit is, welke denkbeelden ze leidend willen laten zijn, wat daarvoor nodig is en wat ze er zelf aan kunnen doen. Dat impliceert anderzijds dat bewoners in groeiende mate kritisch nadenken over de opgaven en prioriteiten van het programma Aanpak Kolenkit. Stap voor stap gaan bewoners zo steeds meer bepalen wat de opgave is. De gemeente faciliteert het proces van kritische reflectie en het opbouwen van gezamenlijke wijsheid. Daarvoor is het belangrijk dat ambtenaren en bestuurders bereid zijn om steeds meer invloed bij de bewoners neer te leggen.

**Voorbeeld uit Amsterdam Zuidoost**

In Amsterdam Zuidoost wordt al langer gewerkt volgens de Socratic Design methodiek. Zie bijvoorbeeld het project Futurelab: FutureLab.Amsterdam - FutureLab.Amsterdam

## Welke vragen en thema's zijn leidend?

*De basis: vitale democratie en een 'goede wijk'*

We werken ten eerste aan een vitale democratie. Een vitale democratie wil zeggen dat bewoners zelf bepalen wat de opgave in de buurt is. Daarvoor is het nodig om eerst samen de vragen te onderzoeken:

1. Hoe leven we nu samen en welke ideeën liggen hieraan ten grondslag?
2. Hoe werken bewoners en de gemeente samen? Wat betekent het om een overheid te hebben die goed reageert op de behoeften van bewoners?
3. Wat is een goed leven, wat is een goede wijk en wat is daarvoor nodig?
4. Hoe beïnvloeden nationale en wereldwijde ontwikkelingen, zoals racisme en extremisme, ons leven in de wijk?

Inzichten die hier uit voortkomen gebruiken we voor de andere thema's en vragen die in de Kolenkit spelen, zoals:

- Bestaanszekerheid
- Stedelijke vernieuwing
- Huis van de wijk en Jongerencentrum eind 2027
- Sportpark Multatuli
- De openbare ruimte rondom de nieuwe woonblokken van Kolenkit midden en noord.
- Kunst, cultuur en andere vormen van expressie

- Ondernemerschap in en voor de buurt
- Ouderschap en opvoeding
- Jongeren, aanspreken en omgang met elkaar
- Jongeren en talentontwikkeling
- Een nieuwe circulaire economie

In deze eerste versie van het plan van aanpak (maart 2026) is nog niet bepaald welke thema's als eerste worden besproken. Dit wordt samen met bewoners tijdens gesprekken bepaald. Indien nodig volgen er nieuwe specifieke plannen voor nieuwe projecten.

## Samenhang en afhankelijkheden andere projecten

In de eerste fases stellen we de eerder genoemde basis vragen: wat is een goede wijk of een goed bestaan? Hoe willen we samenleven in de buurt? De antwoorden vormen het startpunt voor de volgende fases. In de derde fase werken we deze antwoorden verder uit tot ideeën voor oplossingen. Deze ideeën worden gedeeld met de andere projecten:

- **Huis van de Wijk**,
- **Jongerencentrum**
- **Sportpark Multatuli:** proces geleid door de directie Sport en Bos, gemeente Amsterdam.
- **Openbare ruimte Midden Blokken Kolenkit:** proces geleid door de directie Grond & Ontwikkeling (G&O), gemeente Amsterdam.

## Benutten bestaande bijeenkomsten

Voor de gesprekken in de aanloop naar een vaste Denk- en Doetank maken we gebruik van bestaande bijeenkomsten:

- Team Kolenkit: Dit is een netwerkoverleg van professionals en enkele bewoners. In 2026 willen we meer bewoners toevoegen aan dit overleg, dat vier keer per jaar plaatsvindt.
- Bewonerscommissies: bewonerscommissies van woningcorporaties worden gevraagd om mee te praten in de onderzoeksfase.
- Bijeenkomsten van bewoners en partners: hier sluiten we aan om gesprekken te voeren

## De stappen naar een structurele samenwerking

In een schema leggen we de stappen uit om te komen tot een structurele samenwerking. Hierin staat:

- Wat het doel is per stap.
- Welke activiteiten er plaatsvinden.
- Wat de resultaten zijn.
- Hoeveel invloed bewoners per fase hebben.

We nodigen bewoners uit om mee te doen aan gesprekken. Dit kan eenmalig of vaker. U kunt ook structureel deelnemen aan de Denk- en Doetank, samen met bewoners, gemeenteambtenaren en partners. Deze Denk- en Doetank wordt actief vanaf fase 4.

De doelen en de invloed van bewoners veranderen per fase. Dit hangt af van de vraag die op dat moment centraal staat.

Afhankelijk van het thema zullen specifieke professionele partners van de gemeente worden uitgenodigd om mee te denken of mee te werken in de uitvoering. Zo zal bijvoorbeeld Combiwel uitgenodigd worden bij sessies over het toekomstige Huis van de Wijk.

| **Fase 1: voorbereiding plan van aanpak, start cyclus** | |
|---|---|
| **Periode** | Jan-mrt (reeds afgerond) |
| **Doel** | Formuleren van een voorlopig plan van aanpak met hulp van bewoners en partners |
| **Beschrijving activiteit** | 1. Laagdrempelig interviewen bewoners op straat<br>2. Gesprekken met partners en sleutelfiguren<br>3. Introductiebijeenkomst 12 februari om partners en bewoners |
| **Resultaat:** | 1. Eerste inzichten in hoe het nu gaat en ideeën voor de toekomst.<br>2. Eerste beeld van bewoners, ondernemers, ambtenaren en partners die mee willen doen.<br>3. Plan van aanpak Denk en Doetank vastgesteld door het dagelijks bestuur |

**Fase 2: onderzoeksfase**

**Wanneer** mrt-juni

**Doel:**
1. Van elkaar leren en gezamenlijke wijsheid opbouwen als basis voor nieuwe projecten en praktijken Kolenkit.
2. Werven van enthousiastelingen die mee willen doen aan het verdere proces
3. Verenigen van bestaande bewonersinitiatieven rondom deze aanpak

**Onderzoeksvragen**
1. Wat is het huidige en het gewenste verhaal van de Kolenkit?
2. Hoe werken bewoners, partners en de gemeente nu samen, en hoe willen we dat in de toekomst?

**Beschrijving activiteit** We onderzoeken het huidige verhaal over en van de Kolenkit en zoeken naar aanknopingspunten voor een wenselijk toekomstbeeld. Dit doen we door:

1. Interviews met bewoners 1 op 1, op straat
2. Dialogen gefaciliteerd door partners zoals stichtingen en bewonerscommissies van woningcorporaties
3. Persoonlijk narratief onderzoek: met een aantal bewoners doen we diepte interviews naar hun persoonlijke verhaal.
4. Analyse sessie met kerngroep betrokken bewoners: wat is het huidige verhaal en wat zijn de opgaven?
5. Buurtconferentie: een grote bijeenkomst voor uitwisseling tussen ambtenaren en bewoners. Hier wordt door bewoners gepresenteerd wat het onderzoek heeft opgeleverd. Ambtenaren en partners reageren. Zo worden kansen en knelpunten zichtbaar.
6. In cocreatie met bewoners, partners en gemeente formuleren van de rol van de op te richten denk en doetank

**Resultaat**
1. Inzichten in de belangrijkste factoren en resultaten van het huidige en gewenste verhaal van de Kolenkit, zoals:
   - Overtuigingen en waarden
   - Gewoontes
   - Systemen en processen
   - (onbedoelde) effecten
2. Specifieke thema's en vragen die verder onderzocht moeten worden.
3. Een netwerk van betrokken bewoners, ondernemers en partners die samen willen blijven werken.

4. Samenwerking en kennisuitwisseling tussen ambtenaren en bewoners opgestart
5. Een (concept) kader document voor de opdracht aan de Denk en Doetank

**Fase 3: ideeën en creatie**

**Periode** Na zomervakantie, meerdere dagdelen/LABS

**Doel** Op basis van eerdere fases komen tot ideeën voor activiteiten in de buurt en adviezen aan de gemeente en partners

**Beschrijving activiteit**

**1. Korte werksessies per thema met probleemstelling.**

In fase twee komen verschillende thema's en probleemvragen naar voren. In korte workshop(s) van ongeveer 2 uur per thema werken we aan aanbevelingen en ideeën voor activiteiten.

**2. Ontwerpsessies nieuw verhaal Kolenkit**

Op basis van de werksessies en inzichten uit eerdere fases maken we een nieuw verhaal over de Kolenkit. We kiezen samen welke aanbevelingen en ideeën verder worden uitgewerkt tot concrete plannen.

**Resultaat**

- Voorlopig vaststellen van het huidige en gewenste verhaal als basis voor verdere stappen.
- In kaart brengen van buurtwaarden, belangrijke thema's, uitgangspunten, gewoontes en omgangsvormen.
- Ontwikkelen van scenario's voor een nieuw verhaal over de buurt.
- Bedenken van concepten voor aangepaste activiteiten, nieuwe experimenten en adviezen.
- Input leveren voor andere participatietrajecten, zoals het Huis van de Wijk en het Jongerencentrum.
- Vaststellen van de Denk- en Doetank: wie neemt de leiding bij de verdere uitwerking?
- Afspreken wie betrokken wordt bij elk concept en welke rol zij krijgen.
- Knelpunten vanuit organisaties bespreken en waar mogelijk al oplossingen bedenken.

**Fase 4: concretiseren, experimenteren en uitvoeren**

**Periode** Vanaf/na de zomer

**Doel**

1. Denk en Doetank wordt actief
2. Ideeën voor activiteiten en adviezen verder uitwerken tot een programma voor de buurt.

**Beschrijving activiteit**

1. Werkbijeenkomsten van de Denk en Doetank
2. Eventuele aanvragen voor subsidies
3. Uitvoering van experimenten en activiteiten
4. Gezamenlijke werksessie of groter lab met partners
5. In gang zetten nodige besluitvorming gemeente en/of partners

**Resultaat**

1. Concreet maken van kader voor opdracht Denken Doetank:
   - Vaststellen van randvoorwaarden zoals:
   - Aanscherpen inhoudelijke scope en mandaat + knelpunten
   - Samenwerkingsafspraken
   - Governance en communicatie structuur Denk- en doetank ook in relatie tot de gemeente, andere participatietrajecten en partners
   - Wie kunnen aansluiten bij de vaste kerngroep van de Denk en Doetank en hoe?

2. Uitwerking roadmap(s) voor de buurt
   - Concrete plannen van activiteiten
   - Financiering
   - Adviezen voor gemeente of partners

3. Afspraken over experimenteermogelijkheden met gemeente en partners:
   - Tijdens de onderzoeksperiode en het lab met bewoners kunnen onderwerpen naar voren komen die een andere werkwijze van de gemeente en/of partners vragen.
   - In een lab van 1 of 2 dagen (met nog te bepalen deelnemers) worden deze onderwerpen besproken.

   Het resultaat is een bestuurlijke afspraak over experimenteermogelijkheden en een besluitvormingsroute voor situaties waarin afgeweken moet worden van bestaande afspraken en beleid.

**Fase 5: bestendigen uitkomsten en vernieuwen cyclus**

**Periode** 2027

**Doel** Bestendigen uitkomsten en lessen meenemen in volgende ronde

**Resultaat**

1. De denk en doetank is een formele entiteit, bijvoorbeeld in de vorm van een buurtplatform, en zo geborgd binnen de samenwerking tussen gemeente, partners en bewoners

2. Werkafspraken intern en met partners

3. Verschillende activiteiten zijn uitgevoerd/in uitvoering en adviezen hebben tot besluitvorming geleid.

## Hoe kunnen bewoners meedoen?

Bewoners kunnen zich opgeven als geïnteresseerde via aanpakkolenkit@amsterdam.nl. De bewoner wordt dan uitgenodigd voor bijeenkomsten. Ook kan de bewoner aangeven of hij/zij/hen in de kerngroep van de Denk en Doetank wil deelnemen. Dan komt diegene vaker met een kleine groep bewoners en partners bij elkaar.

## Wie kunnen er meedoen?

Iedereen die openstaat voor een open dialoog kan meedoen. We proberen een diverse groep bewoners en ondernemers te bereiken via verschillende communicatiekanalen, zoals:

- Flyers.
- Bewonersbrieven.
- WhatsApp-groepen en de WhatsApp-community.
- Mond-tot-mondreclame.

We willen ook bewoners bereiken die de Nederlandse taal niet goed beheersen. Hiervoor werken we samen met partners die kunnen vertalen. Dit wordt nog verder onderzocht.

## Vergoeding deelname

Deelnemers aan losse bijeenkomsten krijgen voor een halve dag of twee kortere bijeenkomsten een cadeaubon van €50,-. Na de start van de vaste kerngroep zullen vaste leden (samen) een subsidie aanvraag indienen. Hiermee kunnen de uren van de deelnemers vergoed worden.

## Wat is de invloed van bewoners en wat staat al vast?

In de eerste twee fases gaan de gesprekken over de volgende vragen:

1. Wat is het huidige en het gewenste verhaal van de Kolenkit?
2. Wat is de huidige en de gewenste samenwerking tussen bewoners, partners en de gemeente?

In latere fases worden specifiekere onderwerpen gekozen en uitgewerkt. De gemeente zal dan per onderwerp de kaders duidelijk maken. Het uitgangspunt is dat de kaders niet leidend zijn. Waar mogelijk wordt ruimte gezocht voor experimenten.

## Wat gebeurt er met de inbreng? Hoe houden we bewoners, partners en collega's op de hoogte?

Inzichten uit elke fase worden met bewoners, partners en collega's in de buurt gedeeld door middel van:

- Een tussenverslag
- Podcasts of radio opnames
- Video en/of geluidsopnamen van interviews en gesprekken

Deze worden online en direct met de deelnemers gedeeld. Bewoners kunnen reageren op deze verslagen via aanpakkolenkit@amsterdam.nl.